

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 7. De circumstantia, Quibus auxiliis, seu causæ instrumentalis, & cur,
scilicet causæ finalis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

non videtur mortale sacrilegium committi potius per tale furtum, quam per aliud mortale peccatum: quia non habet peculiarem repugnantiam cum loci sacri sanctitate: sed solum generalem, sicut omnia alia peccata mortalia.

Censetur porro ex tractatio eius qui confugit ad Ecclesiam, prohibita per cap. Inter alia De immunitate Ecclesiarum, & per legem Præsenti Cod. De iis qui ad Ecclesiam confugiunt. De qua re plurib. Syluest. in verbo *Immunitas per totum*: qui legendus est: vt & Nauarr. in *Enchir. cap. 23. num. 17. & alios sequentibus*. Quinimo vt idem Syluester notat, in verbo *Circumstantianum*. 4. ex hac circumstantia loci sacri quidam actus sunt peccata, qui alias non essent: vt si Iudex forenses strepitus exerceat, aut suspendi furem, aut proditorem capi plecti faciat in Ecclesia: aut si vir uxori reddat ibi coniugale debitum; nisi necessitas vitandi evidens periculum animæ alterius coniugum, tale quid exigat: prout habet idem author in verbo *Debitum coniugale*, num. 5.

43. Notandum est quartò, ex ea Caietani doctrina intelligi illud, quod Nauarr. consequenter attingit ad citatum princip. cap. Consideret, blasphemiam, periurium, inuidiam, aliàque peccata similia, quæ scilicet cum loco sacro non habent ante memoratam peculiarem repugnantiam, facta in Ecclesia non accipere sacrilegij speciem, de necessitate confitendam: idammodo facta non sint in contemptum loci sacri: sicut nec accipiunt ex eo, quod sint facta in Dei præsentia. Ea tamen venialiter saltem aggravari ex ipsa circumstantia loci sacri; etiam commissa tantum voluntate, vt argumento à minori ad maius colligi potest ex eo, quod Dominus post Matth. 21. Mar. 11. Luc. 19. è templo eiecerit vendentes & ementes: sicut Beda toto 7. in posteriore homil. *Quadragesimali feria 3. post 1. Domini* colligit his verbis: Si Dominus nec ea volebat venundari in templo quæ volebat offerri; videlicet propter studium auaritiæ, siue fraudis, quod proprium solet esse negotiantium faciosus: quanta putas animaduersione puniret, si ibi inuenisset aliquos risu vel vaniloquio vacantes, aut alij cuiuslibet vido mancipatos. Si enim ea, quæ alibi liberè geri poterant, Dominus in domo sua geri non patitur: quanto magis ea, quæ nusquam fieri licet, plus cælestis iræ merentur, si in ædibus Deo sacratis agantur.

44. Notandum est quintò *Fumum in Armilla*, verbo *Immunitas num. 23.* ex proposito Domini, auctoritate, cum Caler. damnare peccati mortalis eos, qui in fixo certoque loco templi sedentes, exponunt imagines & candelas venales. Sed cum Angelo in verbo *Immunitas num. 9.* contrarium teneri possit: dato quod absit scandalum, nec per strepitum impediatur diuinum officium; præsertim si tales personæ à Pasto-ribus vel Theologis non moneantur de aliquo præcepto, p quod tale quid sit illicitum, sed sinantur id agere.

Notandum est postremò, quod in loco cit. attingit Nauarr. illa quæ dicuntur de aggravatione peccati ex circumstantia loci sacri mutando speciem, non esse spectanda ex parte causæ efficientis, sed ex parte effectus: ita vt ille qui in Ecclesia proponitur occidere hominem extra Ecclesiam, non committat peccatum diuersæ speciei ab eo quod committeret idem proponendo extra Ecclesiam. Is verò qui extra Ecclesiam proponit hominem occidere in Ecclesia, peccet peccato & homicidij & sacrilegij.

45. De posteriore conditione, *loci inquam publici*, ad ea quæ in præcedente cap. 4. annotata sunt de scandalo, tantum addendum est peccatum cæteris paribus grauius esse ex eo, quod fiat in publico, aut coram pluribus, probari per cap. Nemo, 32. quæst. 4. Cum culpa dicitur tolerabilior esse si lateat: id est, vt glossa ad verbum *tolerabilior interpretatur*, malus peccatum esse peccare manifestè quam occultè. Sic enim, vt D. Tho. habet 1. 2. quæst. 73. art. 8. qui publicè fornicatur, plus peccat, propter plurimorum scandalum, etiam si hoc neque intenderit, neque prænderit. Cui scandalo aggravanti, obnoxij quidam sunt omnes peccantes publice; cū sicut ex vna oie morbida grex vniversus inficitur, ita etiam vno fornicante vel aliud quodcumque scelus committente, plebs vniversa polluitur; ex cap. Sed illud distinct. 45. maxime tamen Prælati, qui tot mortibus digni sunt, quot perditionis exemplaria admittunt; ex cap. Præcipuè, 11. quæst. 3.

CAPVT VII.

De circumstantia Quibus auxiliis, seu causa instrumentali; & Cur, seu causa finalis.

S V M M A R I V M.

46. Ex circumstantia Quibus auxiliis, augetur peccatum, tum per modum scandali, tum per modum iniustitiæ: & quo modo.

47. Circumstantia mali finis auget peccatum mutando speciem, & circumstantia boni finis illud minuit.

48. Quomodo sit accipienda talis diminutio, & quid ex ea sit consequens.

49. Ad circumstantiam finis, reducitur aggravatio peccati per effectum inordinatum quo perpetratur.

46. **R**atione instrumentorum, seu adiutorum quibus vitur quis in peccando, peccatum ipsius nunquam aggravatur, nisi per modum scandali, aut per modum iniustitiæ. Ac per modum scandali aggravatur, cum adiumenta ipsa inducunt alios ad peccandum; vt cum fidelis per infideles vexat fideles: tunc enim inducuntur alii ad blasphemandum & contemnendum religionem Christianam. Item cum per aliquos, aut cum aliquibus, peccat quis: quia tunc vel vitur auxilio, quod ei præstando alter peccat, vel ipse præstat auxilium alteri ad actionem peccaminosam, quam is sine ipso nõ exerceret: quod vtrumque includit inductionem alterius ad peccandum, vt quoddam scandalum actuum.

Per modum autem iniustitiæ ratione adiutorum peccando, aggravatur peccatum, quando aliquis, aut violenter cogit alterum ad ferendum sibi auxilium in perpetratione alicuius peccati: vt ad occidendum hominem, vel aliud scelus committendum: aut exercet peccatum suum inferendo vim alteri. Vnde id ipsum peccatum habere, vt cæteris paribus sit grauius, patet ex rapina quæ de se, propter apertam violentiam quam includit, grauior est, ex cap. *Pendale 14. quæst. 5.* quam furtum, quo res aliena occultè auferitur. Patet item ex eo, quod cæteris paribus grauius peccatum sit tenasse minis pudicitiam mulieris, quam solis blanditiis: siquidem hic non nisi contra castitatem, & illic contra castitatem simul & iustitiam peccatur. Quando autem hoc augmentum sit intra eandem speciem, & quando mutando speciem, non est difficile statuere ex distinctione scandali & iniustitiæ à reliquis peccatis. Nec plura de circumstantia causæ instrumentalis occurrunt dicenda.

47. De circumstantia finis vero, quam particula *Cur* denotat, quæ tradenda viderentur satis intelliguntur ex iam dictis, tum in præced. cap. 2. tum maxime in toto lib. 12. Quibus solum addendum est paucis; circumstantiam mali finis auget peccatum mutando speciem: quia vt obiectum, sic & finis speciem bonitatis vel malitiæ tribuit actui humano, ex D. Thoma in 1. 2. quæst. 18. artic. 6. eamque diuersam ab illa quam accipit ex obiecto, prout idem in sequen. art. 7. ex eo confirmat, quod actus, qui vnus eiusdemque speciei est ex parte obiecti, ordinari possit ad infinitos fines: qui nati sunt, sua malitia actum voluntatis inficere, illiq; suam peccati speciem tribuere.

Circumstantiam verò boni finis, minuit peccatum, iuxta illud quod in cap. Primum est 22. quæst. 2. statuitur. Mendacium quod nulli obest & prodest alicui: vt mendacium eius qui mentitur nolens prodere alicui ad mortem ab hoste quaesitum, minus malum esse eo mendacio, quod committitur sola mentiendi fallendique libidine. Item iuxta illud quod in cap. Mihi autem, ead. quæst. dicitur non ita peccare, qui consulendi, quo modo illum qui voluntate non cendi mentitur. Neque est quod opponas ex cap. Fortè 14. quæst. 5. eum qui furatur à diuicibus vt tribuat pauperibus, nõ modo peccare: sed etiam totum tribuendo pauperibus quod abstulerat, addere potius peccatum quam minuere. Nam inde tantum sequitur: quia peccatum est, res aliquas furto ablatas in eleemosynam largiri; plus largiendo non minui, sed potius augeri tale peccatum: non quidem ex circumstantia finis, sed ex circumstantia obiecti, hoc est, ex maiore qualità rei alienæ.

Cæterum

48. Caterum diminutio prædicta non est ita accipienda, qua factus ex obiecto suo malus, propter bonum finem in quo dirigitur ab agente, admixtam habeat suæ malitiæ aliquam bonitatem: nullo modo enim se in eodem actu simul parturunt bonitas & malitia moralis: sed quod in eo exercendo, voluntas ceteris partibus minus depravata se gerat, dum facit quidem in malam electionem, sed deprecata se gerat, dum facit congruenter duo occurrunt notanda: alterum est, quando bona intentione aliquis eligit quod malum est, inuincibiliter ignorans malum esse, ut accidit ei qui dicitur habere glum, sed non secundum scientiam: illius electionem, etiam si per ignorantiam inuincibilem excusetur à peccato: in numero tamè actuum moraliter bonorum non poni per aliquam bonitatem quæ accipiat ex fine, in quem ab agente dirigitur. Alterum est, cum boni finis, intentio mala est ut accidit, prout expositum est in lib. 12. sub finem tertii capit. quando ea talis est, ut voluntatem moueat ad malam electionem: sicut ea, qua quis ad vitam præsentem ita afficitur, ut inde moueat ad negandam fidem Catholicam: tunc ex ipso bono fine peccatum non minui, sed potius augetur: quia prouenit ex voluntate, tum affecta ad malum, tum male affecta ad bonum: dum nimirum istud amat alter, quam par est. Vnde amore ipsum contrahere malitiam, patet ex cap. Origo. 32. quest. 4.

49. Ad istius generis circumstantiam referri potest aggrauatio peccatorum, prout enis ex aliquo inordinato, atque ad eo vitioso affectu: ut ex inordinato amore honoris, qui superbia: ex inordinato amore diuitiarum, qui auaritia: ex inordinato affectu vindictæ, qui peccati ira dicitur: aut ex odio Dei vel proximi: ex quibus & aliis id genus affectibus peccatum commissum, ut verbi gratia homicidium, aggrauatur noua specie peccati: siue superbia siue alterius in qua constituitur inordinatus ille affectus, à quo, tanquam ab intentione finis, agens mouetur ad perpetrandum tale peccatum.

CAPVT VIII.

De circumstantia Quomodo, seu modi agendi.

SVMMARIVM.

50. Aggrauatio peccati per intensiorem voluntatis peccandi in peccante.
51. Per continuationem peccatum aggrauari, & quod ea aggrauatio fit intra eandem speciem.
52. Aggruari item peccatum iteratione seu lapsu in idem.
53. Peccatum censetur continuatum, si continuatur actio exterior: etiam si cesset interior voluntas, nisi ad fieri per expressam mutationem intentionis.
45. Est etiam vnum numero peccatum, perseverante praua voluntate, quantumvis externa actiones, quæ ad illam implendam exercentur, sint interruptæ.
55. Actiones quæ ad aliquod peccatum ordinantur, tanquam via ad illud, idem numero peccatum cum illo constituere censentur.

Circumstantiam modi quo quis peccat, nonnunquam cauere peccatum ipsius, raro tamen mutando speciem, Nauarr. admonet ad princ. cap. Consideret, De poeniten. dist. 5. num. 81. Modi vero aggrauantes peccatum intra eandem speciem, sunt præcipuè intensio, atque extensio: tum continua, quæ dicitur continuatio peccati: tum discretæ, quæ vocatur iteratio peccati.

50. De intensiōne autem, obseruandum est: eam aggrauare peccatum intra eandem speciem, quia est ipsamet peccati grauitas, in qua producitur à voluntate, quæ est ipsius causa efficiens proxima: & ad quam comparatur sicut fructus ad arborem: ex glossâ ad illud D. Matth. 7. Non potest arbor bona fructus malos facere. Obseruandum est secundo, eam intensiōnem à voluntate pendere ratione libertatis, & propensionis quæ ipsa agit. Nam quo plenior libertate peccatum perpetratur, eo ipsum grauius esse censetur: vnde quia infirmitas, siue animi, id est, ignorantia; siue corporis, id est, perturbatio, præsertim concupiscentia & metus, minuunt liberum in actu voluntatis, minuunt quoque peccatum, ut D. Thomas expressit r. 2. quest. 73. art. 6. & pluribus expositum est à nobis in cap. 7. & 8. libri 11. præcedentis. Similiter,

ut ibidem habet quoque D. Thomas, quanto maior fuerit propensio voluntatis ad peccandum, tanto grauius peccatum committitur.

De continuatione vero seu extensione continua: quod ipsa aggrauet peccatum; glossa ad memoratum caput Consideret, verbo Perseuerant, colligit ex illis verbis eiusdem capituli. Quantum perseverauerit, & doleat quod perseveranter peccauit. Confirmatque per cap. Schisma 24. quest. 1. cuius verba sunt: Nec leuiget crimen eorum; magis vero auget, quod eos diu restitisse dixistis, ne Apostolicis sedibus communicantes, in sua communione reciperent. Confirmari quoque, & apertius potest ex cap. ultimo De confiteri. vbi dicitur: tanto esse grauiora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam. Quocirca Panormitan. ad cap. Cum haberet. De eo qui duxit in matrimonium, &c. num. 4. illud quod ex eodem cap. apertè deducitur: nimirum diuturnitatem in peccato non minuere ipsum, sed auget: vult sic esse verum, ut quoad Deum & forum animæ diuturnitas temporis auget peccatum, etiam si non sit iteratione multiplicatum: quia peccator non cœnitendo, videtur contempnissse diuinum iudicium, & præceptum Ecclesiæ. Quod Panorm. dicitur, Nauarr. loco cit. num. 12. approbans, infert magis peccare eum, qui voluntatem peccandi sine interruptione per horam continuauit, quam qui per dimidiam horam: & qui ut alium occideret, huc illucque sine intermissione obambulauit captando occasionem, & tandem occidit, quam eum qui momento temporis & voluit occidere & occidit. Talem vero aggrauationem fieri intra eandem speciem patet, quia non importat speciem repugnantiã cum recta ratione, distinctam ab ea, quæ est ipsius peccati propria.

De iteratione demum seu extensione discretæ: quod ea etiam aggrauet peccatum, manifestum est. Nam secundum eam, sicut secundum continuationem, spectatur perseverantia in peccato: quæ ut ante habitum est, ipsum aggrauat. Neque quod poenitentia de priori peccato, postea per peccationem fortè ante cesserit, ideo istiusmodi aggrauationem cessare, indicant illa verba Domini Matth. 12. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, &c. tunc vadit, & assumit septem alios spiritus se cum nequiores se, & sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Quod etiam confirmat D. Thomas 3. part. quest. 88. artic. primo, quia homo secundo peccans, ex hoc grauius peccare videtur, quam peccauerat prius, quod ab eo contemnatür Dei bonitas, quæ ipsam ad poenitentiam expectare & admittere digna est. Inde enim aggruari peccatum satis indicat illud Apostoli ad Roman. 2. Secundum duritiam tuam & impenitentem cor, thesaurizas tibi iram in die iræ iustitiam Dei. Tanto autem magis contemnitur Dei bonitas, si peccatum post ipsius remissionem subinde iteretur, quanto magis beneficium est remittere peccatum, quam sustinere peccatorem. Ita D. Thomas. Ad quod faciunt antedicta numero trigesimo primo.

Porro licet inter continuationem & iterationem, istud maxime discrimen cernatur, quod hæc sit perseverantia in peccato cum interruptione, & illa sine interruptione, tamen ex Nauarr. auaritas. princip. cap. Consideret num. 48. & in Enchir. cap. 6. num. 16. perseverantia cum interruptione censetur potius peccatum continuatum quam iteratum in tribus casibus.

Primus est quando exteriori operatione perseverante interior voluntas à qua procedit, & quæ per ipsam impletur, frequenter ex naturali obliuione interruptitur, ac deinde repetitur: ut cum quis vadens occisum aliquem, toto die ambulat. Nam si etiam cogitationem & voluntatem de occidendo sepe ex naturali obliuione interruptat, ac renouet tamen vnum numero peccatum committit; etsi eo grauius, quo sepius firmatur voluntate; ex Caletan. in tomo 1. opusculi. tract. 31. quest. 15. quia interruptio & renouatio illa contingit non interrupta operatione externa, in qua tanquam in suo effectu, primus ille actus voluntatis cessans, perseverat virtute. Secus esset autem, si cessaret per mutationem expressam intentionis: ut in eo qui poenitens propositi, ab alio persuasus, illud relinquit denuo. Nec enim illud posterius cum illo priori continuatur, sed diuersum numero peccatum constituit